

Miljö- och Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ellen Vesterlund, Enhetschef

miljoavdelningen@enkoping.se

Enköpings kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

Remissvar gällande promemoria om tillsyn och kontroll inom miljöbalkens område

Sammanfattning

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköping är positiva till promemorians förslag och ser flera fördelar med att kunna samordna tillsynen inom vissa tillsynsområden på ett bättre sätt. Förändringarna kan leda till en mer effektiv tillsyn för verksamhetsutövarna med färre myndigheter att förhålla sig till.

En statlig myndighet ska kunna överta ansvar för tillsyn från kommun som begär det

Miljö- och byggnadsnämnden ser positivt på förslaget att en kommun ska kunna överlåta vissa tillsynsuppgifter på statlig myndighet. Skälen för detta redovisas i texten nedan.

Dagens reglering av möjligheten att överlåta tillsyn är otillräcklig

Nuvarande lagstiftning är bristfällig gällande överlåtelse av tillsyn. Tillsyn kan överlåtas från exempelvis en länsstyrelse till en kommun om kommunen så begär. Det har dock saknats motsvarande möjlighet för en kommun att överlåta tillsyn till en statlig myndighet. De verksamheter som skulle vara aktuella att överlåta skulle exempelvis kunna vara vissa typer av lantbruk eller mer komplexa verksamheter som redan står under tillsyn av en statlig verksamhet där kommunen endast ansvarar för en mindre del av tillsynen.

Idag finns ett flertal tillsynsobjekt där tillsynsansvaret är otydligt. I dessa fall finns en möjlighet för exempelvis kommunen och länsstyrelsen att komma överens om vilken myndighet som är ansvarig för tillsynen, men detta lämnar öppet för tolkningar och oklarheter. I de fall länsstyrelsen är ansvarig för tillsynen inom exempelvis vatten på ett objekt kan det uppstå komplikationer när kommunen tillsynar andra delar av verksamheten. För verksamhetsutövaren kan det uppstå förvirring i vilken dokumentation som ska ges in till vilken myndighet och dialogen kan bli komplex när olika frågor behöver delas upp mellan myndigheterna.

Förslaget ger också en bättre möjlighet att samla kompetens inom vissa expertisområden på en myndighet om myndigheten får fler tillsynsobjekt av samma typ. Detta underlättar också inskolning av nya inspektörer.

Nämnden anser att det kommer att utarbetas nationellt tillämpbara mallar för hur överlåtelse av tillsynsansvar ska avtalas mellan kommun, LST respektive andra statliga myndigheter för att underlätta och tydliggöra tillsynsansvaret för de verksamheter som berörs av dessa överlåtelser.

Kommunerna har utmaningar med att rekrytera rätt kompetens

Idag finns stora utmaningar för de kommunala nämnderna att rekrytera och behålla kompetens inom alla tillsynsområden som berörs av miljöbalken med tillhörande kringlagstiftning.

Genom möjligheten att i vissa fall kunna överlåta mer komplex tillsyn i perioder kan kommunerna bättre parera de tillfällen då nämnden har utmaningar med att rekrytera viss kompetens. Idag saknas många gånger relevanta utbildningar inom inspektörsyrket och inom specifika tillsynsområden vilket gör att mycket av kunskaperna måste finnas i ett lärande på arbetsplatsen från mer seniora inspektörer, alternativt erbjudas av vissa branscher. Ett sådant exempel är avfallsfrågorna där relevanta utbildningar saknas och där mycket kompetens behöver täckas upp via interna utbildningar eller genom att locka över personer från näringslivet. Kommunerna har svårt att i dagsläget stå sig lönemässigt i konkurrens om rätt kompetens vilket ytterligare försvårar rekryteringen av personal.

Förslaget kan minska antalet tillsynsmyndigheter för vissa verksamhetsutövare

Verksamhetsutövare inom vissa branscher har idag utmaningar med att de ska hantera flera tillsynsmyndigheter i sina processer. En lantbrukare kan till exempel ha tillsyn både från jordbruksverket, länsstyrelsen och kommunen beroende på vilken del av verksamheten som ska kontrolleras. Kommuner och länsstyrelser försöker att samverka och hålla samman tillsynen till färre tillfällen, men det finns fortfarande problem med att behöva hantera olika frågor med flera olika tillsynsmyndigheter. I de fall kommunen kan överlåta vissa objekt till statlig tillsynsmyndighet kan tillsynen underlättas då verksamhetsutövaren i dessa fall får färre tillsynsmyndigheter att förhålla sig till.

Ur ett företagarperspektiv bör detta vara fördelaktigt då det minskar antalet myndigheter att rapportera samma uppgifter till. Tillsynsmyndigheten som får hela tillsynen har en möjlighet att ta ansvar för helheten i verksamheten istället för att behöva fundera på vilka delar som tillhör myndighetens ansvarsområde och vad som ska kontrolleras vid besöket. Detta leder till ökad tydlighet för alla parter.

Genom en större flexibilitet i att fördela tillsynsobjekten utifrån kunskap både hos kommunerna, länsstyrelserna och andra statliga myndigheter så kan verksamhetsutövarna få en mer relevant och sammanhållen tillsyn av sin verksamhet. Tillsynsmyndigheterna kan också bli mer skickliga och relevanta i sin tillsyn om de kan vara mer insatta i hela verksamheten hos en verksamhetsutövare.

Kommunen ska kunna utföra ytterligare marknadskontrolluppgifter

Miljö- och byggnadsnämnden ser positivt på förslaget att kommunen ska kunna utföra ytterligare marknadskontrolluppgifter.

I de fall kommunerna har rätt kunskap är det ett resurseffektivt sätt att kunna ta tillvara dessa och samtidigt minska antalet myndigheter som en verksamhet behöver förhålla sig till. Att kunna bedriva tillsyn för hela kedjan är fördelaktigt för alla parter och leder till ökad insyn i verksamheterna.

Miljöbalkstillsynen behöver stärkas vad gäller marknadskontroll av produkter

I takt med den ökade cirkulära omställningen i samhället behöver tillsynsmyndigheterna verktyg för att genomföra en effektiv marknadskontroll av exempelvis produkter tillverkade av avfall. Ett sådant exempel som idag är svårt att tillsyna är avfallsmassor som genom behandling anses vara produkter. Här behövs ökad vägledning för kommunerna och verksamhetsutövare om vad som är att betrakta som produkter och som då ska tillsynas som sådana. Idag ska exempelvis produkterna från en masshanteringsanläggning tillsynas av annan myndighet än kommunerna vilket leder till att de i praktiken inte tillsynas alls. Jordprodukter och andra typer av massor hamnar sedan i konsumentledet och används i vissa fall för odling av mat och annat som konsumeras vilket leder till risker för miljön och människors hälsa.

Regeringen ska kunna meddela föreskrifter om kommuners genomförande av tillsyn och kontroll

Miljö- och byggnadsnämnden har inga synpunkter på förslaget.

Kommunerna är idag styrda gällande intervall och omfattning av viss typ av miljöbalkstillsyn. Miljötillsynsförordningen och andra relevanta lagstiftningar innehåller exempelvis redan idag krav på hur miljötillsynen ska organiseras och bedrivas i vissa delar. Nämnden har därför ingen synpunkt om ytterligare regleringar rörande detta. Reglering av hur tillsynen ska vara organiserad kan i förlängningen leda till en mer enhetligt och likvärdigt organiserad miljötillsyn vilket gynnar alla parter.

Möjligheten för myndigheter att få kostnadsfria prover och ersättning för analyskostnader utökas

Miljö- och byggnadsnämnden ser positivt på förslaget att myndigheter ska kunna få kostnadstäckning för sina prover och analyskostnader i de fall detta behövs för en effektiv tillsyn.